

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Pri oznanilih se plačuje za navadno pristopno vrsto:

3 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večerke po prostoru in vsak po 20 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: *Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186* blizu živinskega trga, kjer se nahaja tudi upravništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalci in dragim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Beseda našim č. gg. dopisnikom in naročnikom.

S prihodujo številko stopi „Soča“ v četrto leto. Se zadovoljnostjo se ozremo na preteklost; vest nam pravi, da smo storili svojo dolžnost in da smo zaslužili zaupanje svojih mnogih za svobodo in napredek vnetih prijateljev. Vkljub mnogim nevihtam in neumnim agitacijam od strani naših principijelnih nasprotnikov, širila se je krog naših dopisnikov, sodelavcev in čitateljev od dne do dne zavest, da naše prizadevanje nij ostalo brezuspešno, in to nam daje moč, da hrabrega srca in s pomnoženim pogumom nadaljujemo svoje težavno delo.

Kakor dozda, bomo tudi v bodočo širili svobodno mišljenje in slovenski narod navduševali za vse, kar je lepo, koristno in dobro; grajali pa bomo odločno vse napake in narodu odkritosčno razkrivali skleleče rane na narodnem životu. Pri vsem tem pa bomo po mogočnosti ogibali se polemike z listi, ki zasledujejo samo sebične namene, in le zato izhajajo, da bi napredek zavirali.

Nam je odprto drugo lepše polje in to polje ki so znove svoboda, omika in napredek bomo obdelavali v mnogih vvodnih člankih, v dopisih iz vseh slovenskih pokrajin, v finančnih in trgovsko-kmetijskih spisih in v podučljivih, pa tudi beletrističnih podlistkih. Za vse te predale so „Soči“ zagotovljene tudi za bodočnost vse dosedajne in še druge nove izvrstne moči, naši kmečki dopisniki pa naraščajo tako, da se je čuhti in veseliti nad tolikim napredkom mej prostim ljudstvom na Goriškem. Presrečna hvala vrlim domoljubom, ki nas iz golega rodoljubja in brez vsakega interesa tako zdatno podpirajo!

Zdaj pa še besedo našim naročnikom. Tednik „Soča“ bo tudi v prih. letu vsak četrtek izhajal in bode stal za celo leto f. 4.50, za pol leta f. 2.30 in za četrt leta f. 1.20 — za vse naročnike brez razločka. Prosim pa moramo č. gg. naročnike, da nam pošljejo naročnino do 1. januarja 1874., da dobé prih. list o

pravem času. Gospodom pa, ki nam niso vkljub tirjanju po listnici poslali zaostale naročnine, ne bomo samo ustavili list, ampak tirjali jih bomo, če bo treba, na zdatnejši način. Nekaterim gospodom bomo poslali „Sočo“ na ogled in jih prosimo, da nam list vrnejo, če ne marajo naročiti se.

Nekateri odlični rodoljubi iz Tolminskega in s Krasa zagotovili so nas vsakovratne tudi materialne podpore, kar za jim tuhaj presrečno hvalo izrečemo.

Druge prijatelje po deželi pa prosimo, da nam pridobé po mogočnosti dosti in takih naročnikov, ki bodo precej plačali naročnino, ker poskusili smo, kako težavno je tirjati zaostale naročnine. Še težavnije pa je za uredništvo, če zraven neplačanega truda za uredovanje lista pride še skrb, kako se bodo pokrili mesečni veliki stroški; zatorej je domovinska dolžnost rodoljubov, da se predplačno naročujejo, da list ne spravijo v zadrego. Najbrže bodo z novim letom nastale pri „Soči“ kakšne osebne spremembe, katere pa ne bodo nobene važnosti glade zadržaja lista, ker sedajni urednik in vsi dosedajni sodelalci bodo eden do drugega polnili razne predale lista.

Konečno voščimo še vsem svojim prijateljem dopisnikom in naročnikom prav veselo praznike in da bi srečno sklenili staro leto. Prvi dan novega leta se zopet vidimo in prinesemo voščila za novo leto.

Uredništvo in upravništvo „Soča“.

Deželni zbor.

V Gorici 20. dec. 1873.

Razprave našega deželnega zbora se vrše letos posebno počasno, da ne rečemo leno. Imeli smo uže sedem sej — in koliko stvari je rešenih? Skoro nobena važna, če izvzamemo morda peticijo za odpust davkov in za podporo iz držanega zaloga, katere peticija vtegne po svojih nasledkih važna postati, ako se sprejmejo v državni proračun obilni zneski za javna potrebna in koristna dela na Goriškem. Se ve, da bi

nam najljubše tako delo bilo — predelska železnica. Ona bi mnogo zaslužka dala našim revnim obrtnikom in delalcem in ob enem bi neizmerno pospešila in stalno zavurovala blagostanje naši deželi. Zato so menda tudi poslanec Ritter in tovaruši porabivši to priliko sprožili predlog, da se zopet predloži peticija državnemu zboru v doseg omenjene železnice. Nekoliko jih je pač izpodbudila tudi enaka peticija, katero je sklenil in odposlal solnograški dež. zbor, ki ima gotovo veliko manje vzrokov zanimati in potezati se za predelsko črto, kakor naš. Da bi le iskrene želje cele dežele, katero je naš deželni zbor uže v tolikih nujnih in temeljnih prošljah izrazil, ne ostale za vse vedno čase — *piu desideria*.

Iz mej vseh drugih predmetov, katere je dozidaj rešil naš dež. zbor, nij vredno omeniti drugega, nego k večjemu postave zastran vrenja in vzdrževanja družbenih (consorecijalnih) potij. Te poti so eno vrsto nižje od občinskih; one služijo samo nekaterim sosedom za vhod v njihove hiše in zemljišča. Zaradi popravljanja in vzdrževanja takih potij nastajajo pogostoma prepriji mej dotičnimi sosedi ali deležniki in za to je gotovo dobro, da se s postavo določi, kako in za koliko je vsakdo dolžan skrbeti za take poti.

Načrt postave, katerega je odobril deželni zbor, stoji sicer na zdravih in pravičnih načelih, a nam se zdi skoro neizvršljiv, posebno za kolikor določuje mero, po kateri imajo deležniki skladati stroške za vzdrževanje in popravljanje teh potij. Navajamo tukaj dotični paragraf, katerega je v zboru (pa ne zadosta jasno in temeljito) izpodbijal poslanec Faganel. Glasi se tako-le: „Stroške za popravljanje in vzdrževanje družbenih potij in za priskrbljevanje v ta namen potrebnega materiala, voznih in ročnih služeb, imajo skladati lastniki po meri izravnih davkov dotičnih površij, katera so po teh poteh zvezana z javnimi cestami; toda vsak lastnik je dolžan skladati samo za tiste kose poti, katere dejansko rabi.“

Na prvi pogled se zde te določbe ne le prav jasne, ampak celo čisto naravne; pa če se jih bolje na drobno pretrese, se kmalu spozna, da se, če ne prav

LISTEK.

Kako se „Slovenski Narod“ dela.

Čez več let sem te dni spet enkrat prišel v Ljubljano. Prenočil sem v elegantnem Tavčarjevem hotelu pri „Europi“. Ko drugo jutro po 10. uri na oblijujeno „dunajsko cesto“ stopim ter da bi si veličastno Tavčarjevo hišo tudi od zunaj ogledal — pred bolnico postanom — opazim prav na tej hiši ob celovski cesti veliko črno desko, na kateri so se svetile komolec dolgo bele črke: „Narodna tiskarna“. Stopim bliže. Na velikih steklenih vratih berem na belem listu nadpis: „Vhod v redakcijo „Slovenskega Naroda“. — No, hodl sem uže doista po svetu, bil sem uže tukaj pa tam, toda v svojo sramoto moram priznati, da si še nikoli nijsem ogledal nobene tiskarne, še manje pa sem kedaj bil v tistem svetišči, kder se javno muenje dela, kder se ministri postavljajo in podirajo, iz katerega mej svet ogujene botabe padajo in strele švigajo, v katerem se za našo radovednost hrana zbira, ki nam jutra sladi in večere krajša ter nas v dolgih brezposelnih urah prijetno zabavlja in ki se v navadnem življenju redakcija muenje. Ker sem hotel dalje časa ostati v Ljubljani, ker nijsem imel silnih opravkov, ker sem uže s'ar naročnik „Slovenskega Naroda“, kateremu sem od časa do časa tudi kaj gradiva poslal za „domače novice“ ali „razne vesti“, nijsem hotel zamuditi lepe prilike, da bi ne ogledal tega velikega važnega narodnega zavoda.

Posebno pa sem si hotel svojo radovednosti napasti s tem, da bi od obličja do obličja izpoznal tiste može, ki „Slovenski Narod“ in „Tednik“ pišejo in, ka-

teri bi morali po opisih naših klerikalnih listov sami petrolerski, prostomavtarski svobolobci in prokucuhiti biti.

Pa kar vstopim. Vrata se mi olpro v veliko, visoko, prostorno, svitlo sobo. V gorenjem koncu stoji velkanska pisalna miza, na njej leži polno različnih rumenih, višajevih, zelenih, sivih brošur, vezanih knjig, slovenskih, nemških, českih, poljskih, hrvaških, srbskih, ruskih, itd. časopisov v največjem neredu eden poleg drugega: „Soča“ se tukaj brati z „Glasom“, „Neue freie Presse“ s „Vaterlandom“, „L'Isouzo“ z „Deutsche Zeitung“, „Narodni listi“ s „Pokrokom“, „Cittadino“ s srbsko „Zistavo“, „Glas Ornogorec“ s „Zgodnjo Danico“, „Obzor“ z ljubljanskim „Tagblattom“, „Politik“ s „P. Lybdom“, „Slovan“ s „Tagespostom“, „Novice“ s „Triesterico“ in tako dalje „cum gratia“ in infinitum. Tak-ga genijalnega nereda še v svojem življenju nijsem videl! Pri mizi je sedel aroben, črno oblečen, mlad mož, s hrbtom proti meni obrnen in zatopljen v korekturo velikega, gredo pisanega manuskripta. Po tleh, na obeh straneh njegovega stola je nastlano ležalo polno raztrganih pisemskih zavitkov in razkosanih kuvert. Na desno in levo ste stali manjši mizi, poleg katerih sta pisala in brskala dva mlada moža, kakor sem pozneje izvedel: tiskarnični korektor in uredniški predstavljavec. Ob steni vstopu nasproti se je vzdigala visoka stelaža, napolnena z vezanimi i nevezanimi knjigami, tuk nje pa druga še višja, po katere predalih so različni stari časopisi zloženi.

Ko stopim v sobo, se nobeden teh treh gospodov ne ozre, nobeden ne pogleda. Pozdravim, eden vstane in me gleda ter pravi: „Ali nij gospoda glavnega urednika Jurčiča tukaj?“

„Prosim!“ — se mi nekako resolutno odreže oni mladi, mali mož, ki je pri veliki mizi pisal ter se

kakor strž pred me postavi. Ko vidim tega drobnega, črnkastega moža s precj dolgimi temnorjavimi zmedenimi lasmi in malo nedolžno kozjo brado, pred menoj stoji, se mi nehoté ustna malo na smeh potegneno in uže sem se hotel začuditi: „Kaj vi ste Jurčič!“ — ko me njegovo visoko čelo, živi pogled in odločno vedenje opomni, da bi ta mož vendar le utegnil Jurčič biti, dasiravno sem si, bravši njegovega „desetega brata“ in druge slovenske novele, druga čega mislil. Povem svoje ime in svojo željo. „Veseli me“, pravi g. Jurčič, „da ste mi uže večkrat kaj za list poslali. Lepa hvala.“ Zdaj sva bila skupaj.

Začne se živahen razgovor. „G. Jurčič!“, se oglasi golozlav desetleten dečko, ki je v tem v radakcijo stopil, „g. Jereb (stavski metteur-eu-pages) prosi za konec uvodnega članka.“

„Precej!“ je bil kratek odgovor. Jurčič odtrga kos rokopisa. „Na, po konec pridi čez deset minut!“ — Ker sem videl, da moža glavnega urednika motim, sem se hotel priporočiti. A nij bilo treba, kajti urednik me sam zapodi, rekoč: „Oprostite, v desetih minutah sem gotov, potem imam eno uro prsto. Ako utegnet, izvolite ogledati si ta čas našo narodno tiskarno; po tem me bode veselilo, ako mi čast izkažete, da katero porečemo. — Peljite gospoda k faktorju, da mu razkaže tiskarno“, pravi urednik skoro osorno k enemu mladih ljudi, ki je pri desni mizi pisal.

Faktor g. Cermitič mi je z veliko prijaznostjo razkazaval obširne prostore narodne tiskarne. V prvi sobi ima ravnatelj in adm. nistrator g. H. Turek svojo pisarno; Werheimova kaza, debele kujige, pisma, listnice in nakaznice ležeče na pisavni mizi nam povedo, da smo ondi, kder ima „nervus rerum“ cele tiskarne svoj sedež. V drugi sobi so stavci in fantje za tiste tiskovine, ki ne izhajajo v „narodne tiskarne“

neizvršljive, gotovo pa zelo težko izvršljive. Ubogi župani, kateri bodo imeli v svojem okrožju po 10 in več konsorcijskih potij, posebno takih, katere vežejo posestva mnogih lastnikov. Presneto si bodo morali glavo beliti, predno izračunajo natančno vse dotične skladovne operacije in dvomimo, da jih kedaj prav izračunajo!

Naj omenimo iz dosedajnega zborovanja še dveh interpelacij nekolike važnosti, prve zastran neupostavnosti, katere so zakrivilo vladni opravniki v naših cenijskih komisijah in druge zastran kračene neodvisnosti našega c. kr. deželnega šolskega svetovalestva, na kateri interpelaciji bo vladni zastopnik odgovoril o svojem času, — in končali smo poročilo o zanimivejših uže rešenih predmetih.

Predlog zastran združenja občin je deželni odbor prekladal isti dan, ko se je imel razpravljati. Zakaj? nam nij znano; tudi ne vemo, ali pride ta predmet zopet na vrsto v sedajni sesiji. Vsa kakor bi pa bila potrebna temeljita reorganizacija naših zelo neredno razvrščenih in v županije zvezanih občin in menda bi večje županije ne škodile, kar spoznava zdaj tudi mnogo tacih županov in razumnih mož, kateri so se poprejšje vselej za razdruževanje potezali. Se ve, da bi morala biti reorganizacija občin dobro premišljena in z ozirom na vse kraje in druge razmere izvršena, kar nij prav lahko in se ne da čez noč pretehtati in dogmati.

Predlog zastran nekaterih preuredb v šolskih postajah pride po praznikih na vrsto; odsek, obstoječ iz celega zbora ga je uže dogotovil in zato nij dvombe, da bo sprejet.

Nasvetovane preuredbe so v kratkem sledeče:

Otroci morajo šolo obiskovati od izpolnjenega šestega do izpolnjenega dvanajstega leta. Deželno šolsko svetovalestvo sme skrajšati čas dolžnega obiskovanja od izpolnjenega šestega do izpolnjenega desetega leta ali pa od sedmega do enajstega leta, kder zahtevajo nujne okoliščine.

Stroške za zidanje in vzdrževanje šolskih poslopij, za njihovo najemščino, snajenje, kurjavo svečavo in opravo za stanovanje učiteljskega osebja ali dotično odškodnino imajo skladati občine tistega šolskega okrožja, v katerem je šola.

Ako ne preskrbe šolske občine, ima preskrbeti za plačilo navedenih stroškov okrajno šolsko svetovalestvo, nalagaje in pobiraje na njihov račun priklade k davkom.

Plače učiteljskega osebja in vsi drugi stroški se zalagajo iz okrajne šolske denarnice.

Solake občine bodo razdeljene ne več v štiri ampak v tri vrste. Najmanjše učiteljske letne plače znašajo v občinah prve vrste 600 gld., druge vrste 500 gld. in treče vrste 400 gld.

Samo pri tistih šolah, katere imajo po 3 ali več učiteljev, bodo dobivali ravnatelj ali nadučitelj opravlne doklade in sicer v občinah I. in II. plačne vrste ravnatelj po 200 gld. nadučitelj po 100 gld., v občinah III. vrste pa prvi po 100 in drugi po 50 gld.

Kedor katero šolo vodi, temu se mora preskrbeti stanovanje, obsegajoče najmanj dve sobi in potrebne pristranske prostore; če se mu pa ne more najti takega stanovanja, gre mu odškodnina, znašajoča 20% najmanjše letne plače v dotični občini.

Nadučiteljice in učiteljice se bodo smele s privoljenjem okrajne šolske oblastnije — močiti, kar jim je po sedajni postavi prepovedano.

To so nasvetovane preuredbe, katere bo zbor skoro gotovo potrdil; ali bodo tudi na Dunaji tako srečne, to je drugo vprašanje.

založbi. V tretji, veliki dvorani, trije stavci in en učenec neprenehoma stavijo „Slovenski Narod“, eden uvodne članke in listek, drugi politični pregled, tretji dopise, četrti razne in domače novice, vse križem. Večkrat se ve se morajo tudi v delo deliti in rokopis kar razrežejo in razdelé. Pri teh stavicah pomaga še več tiskarskih fantov, ki v redakcijo po rokopise letajo razne korekture opravljajo, črke razmečejo, in korektore nosijo ter poleg tega tudi na mrličih, tujcih inseratih in drugih duhovitih stvarih „Narodove“ četvrti strani svojo tiskarsko umetnost poskušajo. Faktor me pelje dalje v četvrti prostorno sobo — mej mašine. Če je uže tiskarnica sploh zanimiva, po tem je ta oddelek najinteresantnejši. Napreje sem si ogledal veliko tiskarsko prešo, ki je tako uravnana, da vse štiri strani „Slovenskega Naroda“ na enkrat tiska, da dva eksemplara na enkrat iz preše prideta. Ker pa začne svoje delo glede „Naroda“ stoprv zvečer, sem jo sklenil proti noči še enkrat gledat priti. Na drugi mašini se papir gladi, na tretji v kosce reže. Četrta mašina je priročna preša za manjše tiskovine. Vse so izdelane v fabriki v Londonu ter tako osnovane, da je lahko goni človeška moč ali pa sopar. Na sredi sobe stoji dolga miza, ob kateri dve mali deklici in blapec, ki je ob enem uredniški sluga in raznašalec lista, zavitke pripravljajo, po postah urejajo, pošne marke nalepljejo za večerno ekspedicio, ki je prej ko v dveh urah gotova. Poleg te dvorane je še postranska soba, kder se mašine snajijo i papir namaka. Okolo dvajset ljudij tu dela, vse razdeljeno in vsak svoje, kakor kolesca pri uri.

Na ministerska razpisa, s katerima je bila rešena zborova peticija za preuravnavo naših srednjih šol na narodni podlagi in odborova pritožba zastran novega učnega načrta za tukajšnje učiteljsko pripravništvo, bode zbor dostojno odgovoril s peticijo na državni zbor, katero bomo celo priobčili, kedar bode v zborovi seji formalno sprejeta.

Zraven tega ima zbor še mnogo tvarine omagati. Vse peticije — in mnoge jih je, — vladni predlog zastran vredbe zdravstvenega poslovanja v občinah, Doljakov predlog zastran nekaterih preuredb v deželnem redu, Winklerjev predlog, da se določi zadnji obrok za naznanilo pravic, podvrženih zemljiščno-odvezni v ravnavi itd.

Ker bo prihodnja seja še-le 7. januarja, državni zbor pa ima svoje delovanje uže 23. istega meseca nadaljevati, treba, da se naši zastopniki v zahtujih dneh ročno lotijo dela in želeli bi bilo, da bi pri sklepanju o tako važnih predmetih vsi narzočni bili. Seje, kakoršna je bila zadnja, so pač žalostne. Izmej 23 poslancev manjkalo jih je devet; uže sam na sebi miniaturni zborček skrčil se je na borno število 13 zborovnikov, eden več, nego jih sedi pri sejah najmanjših vaščanskih starešinstev. To kaže, če ne kaj bujega, vsaj veliko mlačnost in izpodriva na eni strani zborovo dostojnost v očeh občinstva, na drugi strani pa važnost in veljavo zborovih sklepov na višem in najvišem mestu.

Dopisi.

Iz Sela 21. dec. [Izv. dop.] Človeški napredek je prišel skoro do vrhunca; ta napredek se posebno zapazi v mestih in tudi po deželi na Nemškem, Angležkem, v Švic; itd. Le pri nas na deželi se še prav malo slut; tega napredka in jo temu izrok deloma vlada, deloma pa tudi narod sam. Nam Slovencem je zdaj zaznamvana pot, po kateri moramo hoditi, ako nočemo pasti zopet v sužnost, iz katere smo se komaj nekoliko izkobilicirali: mi moramo staro kopito od sebe vreči in urno se poprijeti novega napredka. Nij dolgo od kar so nam kmetom nekteri slovenski izobraženci in iskreni rodoljubi prižgali luč svobode, oni nas po časnikih in kajigah vedno uče; a nam se nij zanašati, da nas bodo ti izvrstni možje sami rešili iz temote, če jih ne bomo tudi mi kmetje krepko podpirali. — Zatorej pa moremo tudi mi delati in se bistro poprijeti tega, kar nas oni, ki so naši prijatelji, učé. Čuditi se sicer nij, da mi ubogi slovenski kmetje nič kaj ne znamo ceniti zlate svobode; saj smo tisuč let zdihovali kot sužni pod jarmom tujih gospodov in znano je, da se človek vsemu privadi, tudi sužnosti, da se sužen ne more tako hitro poprijeti svobodne samodelalnosti. Vendar pa bi morala one kroge, ki so imeli oblast v rokah, vest peči, da so cele narode tako zamenjali in v Avstriji bi bilo dandenes vse drugače, ko bi bili vsi narodi svobodni in enako omikani, ko bi bila visoka vlada vse narode podpirala, vsem enake pravice podelila in skrbela, da se vsi narodi po svoje omikajo in napredujejo, kajti napredek in omika pomnožuje blagostanje, to zadnje pa širi mir po deželi in uzrokuje, da zločinstva pojemajo in da se širi vrsta dobrih, pridnih in koristnih državljanov.

Želeti bi bi bilo tedaj, da bi nam vlada sama po vsej moči pomagala do omike in napredka; a če tudi pogrešamo vladne delalnosti na tem poji, zaradi tega ne smemo mi spat, ampak delajmo na vso moč, da si sami pridobimo te svetinje. Zatoraj, pa živili

Ko se povrnem v redakcijo, je sedel g. Jurčič pred celim kupom pisem in kart ravnokar s pošte prinesenih. Bilo jih je najmanje 20. Naglo jih je trgjal, naglo pregledal, nekatere korigiral in stavskemu fantu za v tiskarno izročil, druge zaprl v pult, nekatere vrge v zakurjeno peč. Nijsem mogel kaj, da bi se tej obsirni korespondenci ne bil na glas začudil. Urednik mi pravi, da to še nij veliko, da ob času volitev je prešel malokateri dan, da bi ne bil prejel po še eukrat toliko listov nekoliko za časopis nekoliko privatnih informacij.

Po tem pohvali svoje dopisnike, ki so se uže tako navadili, da se v njih kraji nikoli ne zgodi kolikaj važna reč, da bi je brz gne poročali. Poslati kratko listnico, to je lahka in nagla stvar, listu je pa s tem vendar jako ustrezno, ker mu je po tem mogoče, da prinaša mnogovrstnih novic iz vseh slovenskih krajev. V nekateri številki je porabljenih 20 dopisov mej velike in male stvari. Včasih pak je tudi velika suša.

O mraku stopim zopet v „narodno tiskarno“. Mašinst mi razkaže vse skrivnosti in prednosti velike mašine, ki je baš svoje vsakdanje delo pričlenjala. O 6. uri se začne list tiskati. Dekleta in dečki so ga kar sproti zgubali in zavijali. Na vprašanje, kedaj delo dogotove, mi pravi mašinst: „Do 9. ure je list navadno natisnén, do 1/2 10 na pošti; do 10 uri mora biti na pošti in čez noč se razpelje na vse kraje, zjutraj ga pa v Ljubljani razdele.“

„Če ga prej briči ne pograbbijo!“ godrnja blapec, ki kolo pri mašini vrti.

Dolgo časa sem še opazoval, kako naglo je šlo

kraški rodoljubi; oni so uže lepo začeli si pot gladi na boljše bodočnost, ker kakor smo čitali v Soč, oni hočejo ustanoviti lastno zavarovalnico za živino. Ravno pred 2. letom je tukajšnji mladi obč. svetovalec g. Anton Berbuč sprožil enako misel za zavarovanje goved. In res pri shodu vseh občinarjev v Berbučevi hiši, po dovoljenju g. podžupana, bilo je vse navdušena in radovoljna tega koraka. Nazadnje kadar se je začelo natančneje o pravih razgovarjati in pri drugem shodu namen društva bolj uresničiti, se oglašali ves čas mej razgovorom molčec, trmast, svojeglaven možicelj, sicer poštev, in razzijalje turško surovost, tako da je vse početje društva vničil, in da osnovatelji društev delajo za svoj žep itd. Tako vidite, dragi, kakošno nezaupanje prinesejo v deželo ljudje ne slovenske zavarovalne banke. Bog oživi zopet blago misel društva gosp. Berbuču in skupnemu starešinstvu sè gosp. F. Lebanom županom, pravim narodnjaka vred, da bi se začelo važno početje društva boljše na trdnji podlagi, da ne bi mogli neslanci ljudstvu pravega namena pregrajati. Res, potrebno bi bilo, da bi se sredi v Vapavci vzbučili iz rakove zibelke in ne zlostajali vselej za ljudi. Društva so edino izvrševanje človeške narave, če drugo ne, nam kažejo mrevice, kako društveno hrano spravljajo.

Da bi tedaj mi Slovenci v letu 1874. boljše napredovali, kakor smo dozdej in da bi bilo leto 1874. znamenito v zgodovini kmetkega napredka na Goriškem, to voščim svojim sobratom

Fr. Bavčar, kmet.

Iz Tolmina 23. decembra. [Izv. dop.] V nedeljah se zbira v Tolminu mnogo ljudij, ker je fara prav velika, in nekatera vas ima 3 ure hoda do cerkve, 3 ure nazaj; tedaj 6 ur je na poti, kedor se udeleži božje službe, in kedor le more ne zamudi. Zato je pa take dni Tolmin prav živaha, krčme so polne o piludae, in razpravljajo se mnogovrstne vprašanja pri kosilu. Poprej so bili predmeti teh razgovorov le letinje, domači prepri, male važnosti itd.

Začutil sem se torej, ko sem v neki krčmi pri obedu shišal pretresavati vprašanja iz deželnega zbora, in govorili so po redu eden za drugim, drugi so pa tih poslusal. Najbolje nezadovoljni so bili Tolminci z preuredbo šolske postave, kakor jo nasvetuje spremeni večina deželnega odbora. Prav nič vseč jim nij namreč točka, vsled katere bi imeli po potrditbi skrbeti za šolska poslopja in druge reči občine same, a ne kakor je bilo zdaj, da so za vse to skrbeli šolski okraji. Trdili so zbrani, da je na Tolminskem prav malo šol, da so občine revne in raztrešene po gorah, da si ne morejo tedaj same napravljati poslopj za šole in učitelje, zatorej nastanejo gotovo nasledki ti, da ne bo novih šol nikdar več po gorah. Po sedajni postavi pa bi se sè zelinjenimi močmi bili sicer počasi, ali v 20. letih napravile šole vsered.

Drugi trdi, da imajo uže nekaj tisuč shranjenih za stavbe, kateri denar se za druge reči porabi, če vlada to spremeni v ojobri, in obžaluje tako postopanje večine.

Tretji govornik pravi, da zna biti dobra ta sprememba za Kras, goriško okolico in Furlanijo, kder uže nekaj poslopj imajo, in ko bi jih bilo tudi tu vsaj toliko, odobraval bi novi predlog, tako pa mora tudi on obupati, in po Soči splava napredek, katerega so se vsled šol nadejali.

Drugi pa opazuje, da večina po svojih potrebah sklepa postave, in da se mora manjšina udati, vrh tega se je stvar po deželi, v občinih zborih Soče celo

dekletom delo izpod rok. Zvečer sva o raznih pogovorih z urednikom Jurčičem sedela poleg vinske kaplje; marsikatero sva še rekla. Vesela družba okolo naju se je počasi pogubila, ostalo je le par dobrih prijateljev. Jaz povzdignem kozarec, polu dvobrega kraškega terana ter pravim: Bog živi vas vse, ki vred delate „Slovenski Narod!“ katerega mi na deželi vsak dan teško pričakujemo in radi beremo, tako da ne vem kaj bi bilo, ko bi nas Slovence nesreča zadela, da bi ga ne bilo.“

„Ta nevarnost je uže prestana, pravi J. Naš list je zdaj uže neizkorealjiv. Mi napredujemo od dne do dne glede duševne in materjalne podpore.“

„Ali ugodno vaše stanje nij, čudim se kje jemljete vsak dan „navdušenja“ in neumnosti, ki je je vam treba.“

„Da, odgovori, včasih so uže trenutki, ko si človek z Eötvösem želi, da bi nikdar politikar iz profesije ne bil postal. Kajti kdor hoče mirno živeti, živce v redu ohraniti, in zadovoljno filistrovati, ta naj ne postane novinar. Ali tudi veselje ima človek z delom, vzraste se z njim, da sam ne ve kako. Novinarstvo je kakor lepa žena, katero človek sicer v zakoa ne more vzeti, katera ga vedno vznemiruje, a jo vendar ne more pustiti. Ko bi mi svet ne vem kaj ponujal, pisanja bi jaz več ne mogel pastiti.“

„In na zdravje!“ je odmevalo, ko smo pili zadnjo čašo!

Dr. A.—n.

leto razpravljala, toda iz Tolmina se nij nihče oglašil, da bi bil tukajšni stan razkrlil.

Na to je bil odgovor ta-le: Večina mora vselej pravična in obzirna, posebno med deželani biti. Tukajšni okraji so v poprejšnjih časih vedno v deželno kaso zakladali, pa skoro nikdar se jim je kaj povrnilo, vse so uživali spodnji, posebno furlauski okraji, torej bi morali zdaj vsi to v ozir jemati. Če nij drugače pomagati, naj za te kraje stara postava še ostane veljavna, in spremeni naj se za drugé tri glavarstva.

Konečno prdene temu eden še to: Iz vsega tega se vidi, kako opravičen je federalizem v Avstriji, uže v tej majhni kronovini so take različnosti, in težavno je eno in isto postaviti skleniti, da bi bila vsem okolnostim in razmeram pravična. Avstrija pa ima mnogo različnih narodov in kronovin, torej je nemogoče in nespametno, vse istim postavim podvreči, ali jih pod en klobuk v tem obziru spraviti.

Ti pogovori so pisatelja najbolj zanimali, za to jih priobčuje; še je poizvedel, da so se te dni volitve v občinske zastope v tem glavarstvu vršile, župani pa nijso še izvoljeni, le starešine so. Mej tem časom gospodarijo še stari zastopi, pripravljajo vse za predavo novim županom, kateri bodo izvoljeni precej, ko naj starejši starešine skličejo nove izvoljence. Slišal sem, da večidel se jih je malo volilcev udeležilo volitev. To je dokaz, da se nij še ljudstvo dovolj izdramilo iz stare nemarnosti. Naj bi ljudem vsi vzbujeni može pri vsaki priliki razlagali, da pri volitvah začena svoboda, torej blagor in napredek.

V Trstu 23. dec. [Izv. dop.] Naši Italijani vedno tožijo, da harmonija mej okolico in Trstom mrzi ter pripisujejo to edino le Slovincem; tudi jaz to potrjujem. Da pa so okoličani krivi, to pa nij res, zakrivilo so meščani, ker nijso v nikakoršnem obziru pravični okoličanom. V vzgled naj bo tirjatev slovenske stolice na realki, laški tretji razred v Rojani po odpadniku Ferlugu in lahonu Buninu s šleparskimi podpismi pridobljen, katerega je mestno starošinstvo v kljub Nabergojevemu protestu privolilo; davki, s katerimi je okolica preobložena za plin, tlak in druge reči, katere nijso okoličanom v nikakoršen korist, in vedno sovraštvo vsega, kar je slovenskega, kakor silno polraščenje okolice, vse to da povod da se okoličani odvrcajo od mesta, na kar jim tudi jaz svetujem in gorko priporočam, ter bom vedno v tem zmislu glas povzdigoval.

Ker mestni gospodje nečejo Vam za vaše novce, s katerimi mestno blagajnico polnijo, dovoliti narodnih šol in ker Vam vsiljujejo komisarje in nadzornike, kateri še vašega jezika govoriti ne umejo, je treba, možje iz okolice, da začnete idejo širiti, da se pred ko pred ločite od mesta in se postavite na samostalna tla. Naj mestna gospoda po tem dela, kar jej je drago brez vaše škode, naj poviša davke na vino, kolikor hoče, Vam bo to le koristilo. Plin, kateri se isto iz vaših novcev plačuje, tlak in olupanje Trsta, tega vsega Vi nič ne uživajte in nemate nikakoršnega koristi. Bolje zavedeni možje okolice in drugi rodoljubi podučujte kmete v tem slučaju, pokazite jim nepravilnost mestnega starešinstva, katero hoče vaso narodnost, vaš materini jezik zaleti in namerava v 50 letih vso okolico polraščiti in to na vaše struške in z vašimi krvavimi žulji. Sramotno je da živimo v 19. veku, če si bomo pustili le pedal zemlje odtrgati, na katerih je naša zibeljka tekla.

Poslanci okolice povzdignite pri prvi priliki glas okoličanov, da, ako ne zadovolijo mestni očetje okoličanov v pravičnih tirjatev, se bo splošno na to delalo, da se okolica od mesta odtrga in loči. V drugo pa opominjam poslance okoličanov, da morajo v mestnem zboru bolj energično postopati, in da bi bili imeli pri predlogu juridične fakultete proti glasovati in očitati, na kakih podlagi nameravajo to fakulteto ustanoviti z tuje. Nam pa se je očitalo, da bi bila stolica na realki le za tuje, v tem obziru bi se bilo dalo z jedernato besedo dokazati, da je naša tirjatev pravična po istem potu, po katerem oni hodijo. Dokler bojo nam Lah tako merili, ne bomo nikdar nič imeli.

Veikko hrupa je delal te dni članek, katerega je prinesel „Il Corriere di Trieste“ s podpisom dalmatinskega domoljuba, Ludovika Vuličevića. Članek je preizvrsten, da bi mogel o njem čisto molčati; tudi „Slov. Narod“ ga je vsega prinesel. Jaz hočem le markantnejše stavke priobčiti. „Čestiti dr. Luzatto je v tržaškem zboru dne 12. t. m. takole izrazil se: „Slovanski jezik nijma književnosti splah in še manje tehnične literature.“ Te besede tako suhoparno govorjene in surovo govorjene, bile so govorjene javno iz tribune. Čast tribunni, kedar se z nje govori pošteno in dobro, a gorje tudi tribunni, ako je zlorabljena.“ G. Vuličević dokazuje po tem, da je slovanski jezik korenit v tehničnih izrazih, in da se vsi narodi poslužujejo pri tem grškega jezika, edinim Slovanom nij tega treba. In katerega naroda glagol je tako izomikan, kakor ravno slovanski? Tudi glede nazora g. Cousola, da bi se ruski jezik peljal mesto slovenskega, ima g. L. V. svoje pomislke. Slovani so si v zvesti svojih pravic, kakor svojih dolžnostij; če zahtevajo prve, zadevajoč se družih, za to ne žele kar postati Rusi.

Dopisnik zaključil svoj članek z besedami: „Norci ste, hočete svobodo, a nočete ne prava ne pravice.

Pridružujete si pritožbo do vlade, če se vas ne zadovolji; toda drugi izdihljaji, drugi kliči in pritožbe so se uže poslale v Beč, in v Beču se bodo premislili, se morajo premisliti.“

Po pravici Vam povem, takega hrupa nij še noben članek napravil; sušmarstvo se imenuje „lehko to, kar je „Cittadino“ prinesel pod naslovom: „Gli Sloveni, Italiani e Tedeschi.“

V Ljubljani 22. dec. [Izv. dop.] (+ Poslanec Koren. — Dež. zbor. — Kozice. — Brencelj II. — „Slovenija.“ — Chronique scandaleuse.)

19. t. m. opoldne so v Virantovi gostilnici mrtvega našli dež. poslanca Matijo Korena, posestnika iz Planine. V spanji ga je mrtvoud zadel. Umrli je bil eden najstarejših dež. poslancev, kajti od l. 1861. je sedel v dež. zboru. Bil je odločen narodnjak, zadnje čase narodni klerikalec. Na Notranjskem je bil do letošnjega leta jako upliven mož, a zadnje volitve so pokazale, da so ondi klerikalci izpodkopani. Kakor se čuje, se bode volitev precej po novem letu razpisala. Liberalna stran ima uže svojega kandidata, posestnika Hrena iz Begunj, ki je o zadnjih volitvah največ pripomogel, da so na Notranjskem liberalci zmagali. Koga nameravajo klerikalci kandidovati, mi nij znano. S Korenom in s pretekli mesec umrlim Irkičem so narodni klerikalci v našem zboru izgubili dva zvesta in zaupljiva pristaša. Stara garda izmira, nove moči nastopajo. „Fallen sei'ich Zweig auf Zweig!“ se glasi otožna pesen „samca strnada“ — dr. Bleiweissa.

Deželni zbor je v zadnji seji pred božičem obravnaval sama suhoparna števila, tikajoča se kranjskih davkoplačevalcev. Mej drugim je dovolil tudi narodnima slikarjema Ivanu Franketu in Janezu Šubcu vsakemu po 200 gld. podpore. Malo, a boljše kot nič! Na konci seje so se poslanci take zmenili, da bodo sicer do 3. januarja doma potice jeli, a poleg tega vendar svoje diete vlekli, nekateri po 3, drugi po 5 gl. na dan. To nij napeno!

Ker se kozice po Ljubljani hudo širijo in ker je posebno veliko dijakov na tej kožni bolezni obolelo, je deželna vlada 10. t. m. opoldne kar na naglo vse male in velike, javne in privatne šole v Ljubljani do 7. januarja zaprla. Izmej učiteljev je do sedaj na tej bolezni obolel edini vaš rojak, stoprv v Ljubljano prišli prof. J. Berbuč. Vendar se za njegovo življenje nij bati, ker nijma hudih kozah in ker mu je tudi sicer odleglo.

Stolnega kaplana Brencelja v svoji zadnji številki najpreje pompozno naznanja, da ima sicer 1100 naročnikov, po tem pa precej ponižno dostavlja, da se tudi po novem letu ne bode v dnevnik spremenil, ker mu manka „delavnih moči“ in „materijalne pomoči“. To je prav farovška logika! Kajti znano je izvedenim ljudem, da list, ki ima vsaj 1000 naročnikov, ne samo lahko 2 ali 3 vnanje štalske sodelalce plačuje. Če torej „Slovenec“ pravi, da ima 1100 naročnikov, po tem pa toži, da mu materijalne pomoči manka, mora vsak pameten človek iz tega sklepati, da ah nijma v resnici 1100 naročnikov, ali pa ima toliko naročnikov samo — na papirji. Gola imena pa, kakor je znano, kase ne polnijo. Kar se pa „Slovenec“ v delavnih moči“ tiče, je treba poudariti, da so skoro vsi znani slovenski duhovni pisatelji listu svojo pomoč — obljubili. Kako so to svojo obljubo izpolnili, to čuti vsak, kedor je imel toliko potrpenja, da je do sedaj na svitlo prišlih 28 „Slovenec“ števk prebral. Duhovni sami uže godrnjajo čez list, ki jim v člankih in dopisih prinaša — same pridige; mej posvetujaki pa še nikoli nič naročnikov nij imel.

Banke „Slovenije“ odbor je imel v nedeljo 21. t. m. od 3 - 1/2 ure seje, pri kateri so se obravnavale nekatere zanimive stvari. Tako na pr. je „Lab. Z.“ naznanila, da je znani trgovec Ivan Vilhar iz bankinega ravnateljstva izstopil. G. Vilhar, ki se sedaj nim gospodarjenjem pri banki nij zadovoljen, je res hotel iz ravnateljstva izstopiti, toda ker se je odbor bal, da bi izstop znanega denarnega trgovca preveč hrupa ne naredil, ga je prosil, da naj še ostane vsaj do občnega zboru. G. Vilhar se je tej prošnji udal. Dalje se je sklenilo, da se januarski kupon izplača in sestavi bilanca, ki se bode predložila občnemu zboru maja meseca. Strogo se je tudi naložilo vsem bankinim uradnikom, da ne smejo v nobenem časopisu za banko nitiproti banki pisati. Ta sklep je obrnen predvsem zoper bankinega biagajnika g. Kadilnika, ki je pred kratkim v slovenskih klerikalnih listih glavnega ravnatelja Treuensteina a prav arrogantno in hudobno napadel, tako da so filistri o bankinem osebji prav poredne opazke delali. Kako je z bankinim premoženjem, o tem vam danes še ne morem poročati, ker so si zbrani odborniki dali možko besedo, da o tej zadevi — molče. Zakaj, to bodo sami najbolj vedeli. Kedor molči, desetim odgovori

Ljubljanski filistri so te dni našli mastno kost, katero z velikim veseljem obirajo. Znani konfuzni pridigar, kanonik in stolni dekan Župan je namreč pri tukajšnji okrajni sodnji zaradi žaljene časti svojega sorodnika, trgovca Meierja obsojen na 20 gold. globe. Trgovec Meier je namreč po smrti svoje ma-

tere prejel anonimno listnico, na kateri je bilo mej drugim zapisano, da se je pri materinem pogrebu vedel „bübisch, gehässig, gemein und arrogant“ in ker je oskrnil grob svoje matere. Dva prisežena izvedenca sta rekla, da te brezimne karte nij noben drug človek pisal, nego dekan Župan. Vsled tega je bil obsojen. Vsa zadeva je familijarna, netečna. Trgovec Meier si s to tožbo božičnih potic nij osla til, dekani Županu jo je pa ogrešil. Vendar možu želim, da bi ma prav dobro teknila.

Politični pregled.

Vsled bližnjih praznikov in počivanja drž. in dež. zborov, kateri zadnji so skoro vsi odgodjeni do prvega tedna po novem letu, je notranja politika suhoparna. Uradni listi naznanjajo od Njih Velikanstva potrjeno postavo o državni pomoči in o dotičnih posojilnicah in postavo zaradi trimesečnega pobiranja davkov.

Novo dopolnitve volitve v tistih českih okrajih, kder so mladočeski poslanci položili mandate, bodo 10. januarja d. l.; staročeski listi na to delajo, da ne bi bil noben poprejšnjih mladočeskimi poslancev izvoljen, najbrže pa bodo zmagali Mladočehi. Mladočehi nasvetujejo tudi kompromis mej obema narodnima strankama, naj namreč stari odstopijo od sklepov, da se ne sme več voliti noben Mladoček in da česki poslanci po nobenem pogoju ne smejo v dež. ali drž. zbor. Iz tega kompromissa pa ne bo najbrže nič, ker Staročehi so tako trnasti, kakor Staroslovenci.

V českem dež. zboru, kder sede sami Nemci, je nemški ustavoverni poslanec Heinrich ostro obsodil ustavoverno vlado, krivica delajočo, kakor so delegiranje porotnih sodnij, vojaško ukvartiranje itd.; sklenil je svoj govor: minister Lasser je rekel, da zna namestnik Koller voditi meč boja in meč miru; jaz verujem da zna c. kr. namestnik voditi meč boja, ne vernjem pa da zna voditi meč miru. Na Českem vlada meč. To so besede ustavoverca, in lahko je misliti, da so te besede padle, kakor strela iz jasnega mej zbornike, kateri so ohrupjeni za pravico. Besede Heinrichove delajo hrup po vsih časnikih in delajo jasno svetu, kaka krivica se godi Čehom.

V moravskem dež. zboru se hudo česejo. Ker se je namestnik nekam surovo obnašal proti slovanski opoziciji, je zahteval dr. Pražak, da naj ga predsednik okrega in posvai. V gališkem dež. zboru je padel predlog, da se protestira proti direktnim volitvam z 52 proti 73 glasovom in je tedaj gališki dež. zbor odobril direktne volitve. Velik hrup je vzročila novica, da je v preiskovalni zapor dejan vitez Offenheim, ud upravnega sveta železnice Lvovsko-Czernoviške; naši čitatelji se bodo še spominjali, da je bil tudi Giskra v omenjenem upravnem svetu in da je mnogo ustavovernih celebritet upletenih v ono zadevo. Proces Offenheimov bo marsikaj na dan tiral, kar bo škodovalo ustavovercem, ker bo odkrilo, na kak način stranka, ki ima krmilo v rokah, prisvojila si toliko oblasti in mogočnosti.

Na Ogrskem sta ministra Tisza in Kerkapoly ostala pri demisiji, katero je konečno cesar vendar sprejel in izročil njihovo poslovanje predsedniku ministertva, Szlavju.

Sliši se, da naš cesar posreduje mej papežem in italijanskim kraljem, da bi se sprijaznila in poravnala oba največa nasprotnika; a ta vest je malo verjetna. Papež je imenoval več kardinalov; mej njimi so nadškof Solnogradski, ogrski Primas in papežev nuncij na avstrijskem dvoru, Falcinelli.

Bismark je v pruskem zboru klerikalcem levite bral; očital jim je, da hočejo papežovo vladarstvo po vsem svetu, pa da se to ne striinja z nazori držav, posebno pa takih ne, katerih državljani so raznih ver. Nekdo mu je očital, da je pred 25. leti drugače mislil, na kar mu Bismark odgovori, da je to mogoče, ampak, da je napredoval in da mora kot državnik, ki stoji nad strankami, svojo razsodbo spremeniti po okoljsčinah in zahtevah državne koristi in novih časov. Ta Bismarkov govor je tako važen, da ga listi celega sveta razpravljajo. Bismark je postal svetovni orakelj, in reči se mora, da ima ta človek nenavadne sposobnosti, katere so žalibože tudi nam Slovanom nevarne.

Ruski „Golos“ se jezi v eni zadnjih štev. čez srbske politikarje, kateri bi Srbijo radi Ogrski pri-

klenili, ne ozirajoč se na resnico, da edino Ruska je in more pomagati slovanskim bratom na izhodu. Srbska vladna politika je uže dolgo časa Slovanstvu nerazumljiva, vendar pa srbski narod instinktivno pravo misli. Na ruskem dvoru pričakujejo obisk našega cesarja februarja meseca d. l. Zdaj pa se delajo v Peterburgu priprave za poroko mej eno hčero ruskega carja z 3. im sinom angleške kraljice, vojvodom Edinburgskim.

Razne vesti.

Politično društvo Soča bo imelo redni letni občni zbor 15. januarja 1874. Kraj. dnevni čas in dnevni red tega občnega zbora naznanimo v prihodnji številki.

V čitalnici goriški je dognana poravnava, vsled katere odstopi sedajni odbor in bode sklican nov občni zbor na 30. t. m., da voli nov odbor na podlagi pogodbe mej obema strankama. Po tej pogodbi bode bodoči predsednik čitalnice g. Jeglič in odborniki sledeči gospodje: Vikt. Dolenc (denarničar), prof. Povše, prof. Erjavec, A. Hribar, dr. Jakopič, Andrej Marušič, dr. Tonkl, Vodopivec. Želimo, da bi se temu odhodu posrečilo zopet oživeti čitalnico.

G. prof. Povše naznanja, da bo zopet začel popularna nedeljska predavanja o kmetijstvu. Prvi govor bo imel v nedeljo 4. januarja 1874. ob 10 uri dopoldne v kmetijski šoli in sicer o vrtnarstvu. Gotovi smo, da se bode mnogo kmetov iz okolice vsako nedeljo vdeležilo teh govorov.

Odgovor namestnikov zastran uravnave zemljiščnega davka. V zadevi uravnave zemljiščnega davka je bil deželni odbor o svojem času pritožbo podal g. ces. namestniku, baronu Ceschi-ju, kot pravemu predsedniku deželne komisije, v kateri je ostro grajal postopanje vladnih opravnikov v raznih cenilnih komisijah in protestoval proti previsokim stavkom razglašene cenilne tarife. Te dni je došel namestnikov odgovor na to pritožbo; v njem pravi, da je on vselej posebno čuval, da so se opravila uravnave zemljiščnega davka redno vršila in da bode tudi za naprej skrbel, da se v tem oziru zavarujejo interesi naše dežele.

Dalje zavrača vse posamezne pritožbine točke, omenja sposobnosti vladnih zastopnikov sploh in tudi gledé znanja deželnih jezikov in poznanja deželnih razmer, opravičuje postopanje prvosednika dež. komisije in vso ravnavo te komisije; opazuje konačno, da se vtegnejo morda še obstoječe pomanjkljivosti poravnati, kedar se bodo reševale podane pritožbe in da bode po tem glavna naloga centralne komisije, da popolnoma vredi razmerje mej posameznimi deželami, — da je tedaj bojazen zastran preobloženja goriške kronovine prezgodnja in neopravičena.

Deželni odbor, dežela, posestniki, kaj ne, da zdaj je pa uže vse dobro?

V Komnu na Krasu so pred 14. dnevi nesli 4 fantje nekega starega fanta (60 let starega) k pogrebu. Na pol pota proti cerkvi se jednemu nosaču — ne vem zakaj — smeh spusti. G. kaplan „Jože“ zagrmil nekoliko nad nosači. Le-ti razžaljeni mrliča doli položijo in gredo domov. — Gosp. „Jože“ so bili prisiljeni mrliča varovati, spremljevalci so pa šli v vas drugih nosačev iskat. Sl. N.

Istrska železnica od Divače do Pole se je uže začela zidati na mnogih krajih. Zida jo država v lastni režiji in oddaja zidanje po malih kosih na razne podvzetnike, vse mašine, šine itd. je vlada uže pred 2. tednoma naročila. Istra bode vendar nekaj dobila državne pomoči, a na Goriškem, ki je revščina v gorskih krajih tako velika, ne bo druge pomoči, nego k večjemu zidanje kake male ceste.

Od Sežane se Sl. N. piše: Pred nedavnem smo brali v „Sl. N.“, v dopisu iz Podgrada v Istri pritožbo o letosnji letini in o hudem pritiskanju c. kr. davkarjev glede plačila zaostalih davkov. Enako se tudi v našem okraju godi to letošnje prav ubogo leto, ko kmetu nij iz ničesa denarja skupiti mogoče, posebno po naših brkmskih hribih, kjer nij niti sadja niti vina ali družih pridelkov, tako, da kmet skoro nijma ne vinarja.

Iz Črnaté se nam piše, da oni tat po imenu Slamič je sicer iz Črnaté, toda klati se uže mnogo časa okoli. Naj se pa ne zamenja ta Slamič z Antonom Slamičem, ki tukaj, stannje in ki je poštenjak. Tat se piše v i d o Slamič.

C. k. kmetijsko društvo v Gorici bode imelo svoj občni zbor v pondeljek 29. t. m. ob 10 uri zjutraj v društvenih postorih. Na dnevnem redu je a. proračun za l. 1874. b. Predlog da se prenaredé društvena pra-

vila, kolikor zadevajo razmerje mej društvom in njegovimi oddelki. c. Predlog glavnega odbora, da se prenaredi 1. odstavek §. 6. društvenih pravil tako-le:

„Društvo je razdeljeno v oddelke, kojih število, sedež in okrožje ima odločiti glavni odbor.“

Umrl je te dni v tukajšni vojaški bojnišnici star penzioniran stotnik, pl. Rotenburg po imenu. Premoženje, ki znaša blizu 7 tisoč gl. nominalne vrednosti, zapustil je za dve stipendiji, ki se imajo podeljovati dijakom tukajšne gimnazije. Vsa njegova oporoka je pa tako originalna, da vse mesto uže več danj o njej govori, in da jo morda o priliti obširno priobčimo. Da se našim prijateljem pri čitanju 14 strani obsežne oporoke ne bodo tožilo, tega naj si bodo svesti.

Fra Galdino, sodelovalec tukajšnega italijanskega klerikalnega lista, je zapustil Gorico. Odkar so mu poročniki pokazali, da nijso prijatelji njegove trivjalne pisave, in vsled česar je bil tudi okljub izvrstnemu zagovoru dr. Tonklja (vide zadnji Glas!) obsojen, nij se čutil več domačega. Na kolovor sta ga sprejela, kakor pripovedujejo, vodji italijanskih in slov. klerikalcev, dr. Doljak in dr. Tonkli. Slovo je bilo neki prav ginljivo. Tudi svoj testament je bil Fra Galdino napravil, toda nij našel usmiljenja pred državnim pravnikom. Blaga je moral veliko zapustiti, ker seboj je nesel le dva drobna tiča v kletki. Fra Galdino, — srečno pot! —

Požar v Rudi v dolnji Furlaniji je bil neki strážansk. Če ne bi bila prišla pomoč od Ritterja iz Monastera, bi bila vsa vas lahko pogorela. —

V itajerskem deželnem zboru so se možato potegnili za pravice slovenskega naroda in njegovega jezika, ob priliki posvetovanja o učnem jeziku na realkah, gg. poslanci dr. Dominik, dr. Srnc in dr. Vošnjak. Sl. N. je prinesel izvrstne govore, teh gospodov; mi smo te govore prečitali, a nijmo našli nič tiste surovosti, katero očita D. Z. posebno Vošnjaku. A kaj pomagajo izvrstni govori, nemški pravicoljubni (kaj?) poslanci se ne dađo prepričati. Prišli smo do tega prepričanja, da Nemci in Italijani so le v besedah svobodni, ni kakor pa v dejanji. Primerjaj s tem, dragi čitatelj, le tržaške poslance in njih vedeje. —

Pesmarica. Gospod dr. Razlag je poslal v Gorico 100 iztisov knjige, ki ima naslov: Pesmarica v drugič in pomnoženo na svetlo dal in založil dr. J. R. Razlag, odvetnik v Ljubljani, cena 60 kr. leta 1873. Ta knjiga obsega vse pesni, katere se pojejo in tudi druge za katere bi se dali lepi napevnapraviti. Gorko priporočamo to zbirko vsi mladini, posebno pa pevcem, kateri potrebajejo pri petju več kitic, pesni, ki hočejo jo peti in se ne spominjajo besedij. Pa tudi drugim bodo koristile te bukvice, ker imajo p. sni naših prvih pesnikov; te prebirati je potrebno in tudi prijetno vsakemu. Vsak tudi želi, da ima pri rokah tako duševno hrano. Dobiva se ta knjiga v Gorici pri kn. gotrčeu gosp. Paternolli-ju, in v čitalnici pri čuvaji. Vabimo torej vse prijatelje in prijateljice naše literature, naj hitro pokupijo te iztise.

Cenik raznega blaga

na goriškem trgu, 25. dec.

	f.	kr.
Pšenica kraška, vagan	3	65
„ gorska „	3	50
„ goriška „	—	—
Turšica domača „	2	30
„ ogerska „	2	40
Ječmen cel „	2	—
„ pehan „	3	80
Oves laski „	1	35
„ ogerski „	1	40
Fizol laški „	3	40
„ gorski „	2	67
Rž „	2	50
Krompir nov cent „	2	30
Seno „	1	—
Slama „	1	—
Slanina [špeh] domača cent	49	—
„ amerikauska „	35	—
Vino črno, vedro [Em]	19 do	22
„ belo „	14 „	18
Pivo gradsko „	9 „	9 60

Riž I. vrste po 13 II. vrste po 12.50 III. vrste po 10.25 IV. vrste po 9.50 V. vrste po 8 fl.

Moke iz Ritterjevih mlinov v Stračicah.

Sè žakljem: Št. I. po 16.70 Št. II. po 15.40 Št. III. po 13.60 Št. IV. po 12.50 Št. V. po 10.90 VI. po 8.40.

Brez žaklja: Otrobi drobni po 3.30 otrobi debeli po 3.— fl.

Listnica upravnistva.

Opominjamo še sledeče dolznike, da nam do konca leta plačajo zaostali dolg: Maruš Jožef v Števerjanu za l. 1872 f. 4.—; Podbršček Janez v Dol. Cerovem za 1872 f. 4.; Marega Janez v Števerjanu za 1872 f. 5.; Strgar v Mrmarjah 1872 f. 3.10; Prinčič Janez v Gorenjem Cerovem 1872 f. 4.70; Pintar Anton v Števerjanu

za 1872 f. 4.55; Mizerit Aug. v Števerjanu 1872 f. 4.30; Cocoli v Gorici 1872 f. 4.60; Drufovka Martin v Števerjanu 1873 f. 4.60; Baštjan Kumar 2 Števerjanu za 1873 f. 4.60; Bregant Jakop v Podgori 1873 f. 4.60; Jarnej Troha, učitelj na Občini f. 10.4; J. M. Ferluga v Rojanu f. 6.60; — Goriške naročnike, ki so še kaj dolžni, posebno pa naše mlade prijatelje, opominjamo, da poravnajo svoje dolge do konca leta, ker neradi bi se v novem letu listnico dolžnikov nalajevali. —

ODVETNIK

Dr. JOSIP JAKOPIČ

naznanja sl. občinstvu, da ima zdaj pisarno v RAŠTELU v drugem nadstropji nad prodajalnico železa Kar. Mullča.

Dr. Ferdo Rojic,

zdravnik, zdravi od zdaj naprej na svojem domu

v Dornbergu.

Št. 421.

Razglas.

Na dvorazredni ljudski šoli v Komnu je mesto nadučitelja izprazneno, katero se s tem izpiše.

S to službo je zvezana plača letnih 500 gl., po tem službena doklada od 200 gl. in prosto stanovanje.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje, previdene sè vsemi spričevali učiteljske sposobnosti in dosedajnega službovanja, najdalje do 20. januarja 1874. pri krajnem šolskem svetu v Komnu.

C. KR. OKR. ŠOLSKO SVETOVALSTVO
v Sežani, 19. decembra 1873.

ODVETNIK

Dr. DEPERIS

je preložil svojo pisarno v ulico sv. Antona, v Kuolovo hišo. št. 260.

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,
na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno

za specerijsko blago in železnino; drži zalogo najboljših vodnih in cirkularnih žag za dile, deske in furnire, mnogovrstnih ročnih žag, pil, vlitih in iz pleha emailiranih piskrov in vseh orodij za kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; plehate in grudelnaste peči in kotle, košnje ino slamorezne kose, lepo pozlačene križe za grobe i. t. d.